

Niet-technische samenvatting 20174264

1 Algemene gegevens

1.1 Titel van het project	Aanleren van experimentele technieken
1.2 Looptijd van het project	5 jaar
1.3 Trefwoorden (maximaal 5)	Onderwijs, training, proefdieren

2 Categorie van het project

2.1 In welke categorie valt het project.	☐ Fundamenteel onderzoek
	☐ Translationeel of toegepast onderzoek
	☐ Wettelijk vereist onderzoek of routinematige productie
<i>U kunt meerdere mogelijkheden kiezen.</i>	☐ Onderzoek ter bescherming van het milieu in het belang van de gezondheid
	☐ Onderzoek gericht op het behoud van de diersoort
	☒ Hoger onderwijs of opleiding
	☐ Forensisch onderzoek
	☐ Instandhouding van kolonies van genetisch gemodificeerde dieren, niet gebruikt in andere dierproeven

3 Projectbeschrijving

3.1 Beschrijf de doelstellingen van het project (bv de wetenschappelijke vraagstelling of het wetenschappelijk en/of maatschappelijke belang)	Het aanleren van eenvoudige en complexere handelingen, experimentele technieken en operaties bij proefdieren, aan medewerkers die tijdens hun stage, opleiding of onderzoek met proefdieren werken. We willen medewerkers aanleren om op een zorgvuldige en verantwoorde manier met dieren om te gaan en ze zo bekwamen dat handelingen (technieken en handelingen die nodig zijn voor het verzorgen van de dieren of het doen van hun onderzoek) met zo weinig mogelijk stress, pijn of ongemak voor de dieren uitgevoerd worden. Daarnaast zal dit projectvoorstel gebruikt worden bekwaamheid van medewerkers te onderhouden en te toetsen en nieuwe of verfijnde technieken aan te leren. De trainingen
---	---

gebeuren onder toezicht van ervaren en bekwame personen. Wij geven met dit project invulling aan onze wettelijke verplichting.

3.2 Welke opbrengsten worden van dit project verwacht en hoe dragen deze bij aan het wetenschappelijke en/of maatschappelijke belang?

Door de juiste technieken aan te leren en competenties te toetsen verwachten wij een verfijning in (chirurgische) technieken te verkrijgen, waardoor het ongerief als gevolg van een (chirurgische) ingreep kan verminderen en minder proefdieren nodig zijn om een techniek te beheersen. Dit is belangrijk om onnodig ongerief bij de proefdieren te voorkomen, bij te dragen tot verfijning (vermindering van uitval en het ontstaan van complicaties) van experimentele procedures en een bijdrage te leveren aan standaardisatie van onderzoek.

3.3 Welke diersoorten en geschatte aantallen zullen worden gebruikt?

Maximaal 10000 Muizen (waarvan 4500 dode muizen), Maximaal 10000 Ratten (waarvan 4500 dode ratten), Maximaal 460 cavia's, Maximaal 460 hamsters, Maximaal 4750 vissen (waarvan 2250 dode vissen), Maximaal 700 Konijnen, Maximaal 550 schapen, Maximaal 550 geiten en Maximaal 550 varkens. Het gaat hier om diersoorten die binnen de instelling gehuisvest en verzorgd worden en gebruikt worden in lopend onderzoek.

In deze projectaanvraag zijn dode dieren vermeld. Het betreft hier dieren die aanwezig zijn binnen de instelling (bv uit eigen fok) en die gedood worden zonder voorafgaande experimentele handelingen voor onderwijs of trainingsdoeleinden op dode dieren. Het doden van dieren voor een bepaald onderzoeksdoel wordt beschouwd als een dierproef.

3.4 Wat zijn bij dit project de verwachte negatieve gevolgen voor het welzijn van de proefdieren?

De dieren kunnen stress ervaren tijdens het aanleren van handelingen zoals het hanteren en vasthouden, het geven van injecties of het afnemen van bloed. Alle operaties worden onder anesthesie uitgevoerd. De dieren krijgen pijnstilling. Het herstel van een operatie kan gepaard gaan met met pijn en ongemak.

3.5 Hoe worden de dierproeven in het project ingedeeld naar de verwachte ernst?

De meeste dierproeven worden ingedeeld als licht ongerief (50%) of terminaal(40%). In Maximum 10% van de uitgevoerde dierproeven is er matig ongerief mogelijk doordat dieren na een operatie bijkomen uit anesthesie of doordat de dieren meer stress of ongerief ondervinden tijdens de uitgevoerde handelingen.

3.6 Wat is de bestemming van de dieren na afloop?

De dieren worden gedood tijdens of na afloop van de trainingen. Organen en weefsels kunnen gebruikt worden voor andere onderzoeken.

4 Drie V's

4.1 **Vervanging**

Geef aan waarom het gebruik van dieren nodig is voor de beschreven doelstelling en waarom proefdier vrije alternatieven niet gebruikt kunnen worden.

Voor het aanleren van experimentele technieken wordt een stapsgewijze benadering gekozen. Eerst krijgen de cursisten een theoretische uitleg. Er wordt waar mogelijk gewerkt met video-instructies en/of demonstraties. Afhankelijk van de aan te leren techniek en competentieniveau van de cursist, krijgen ze vervolgens een praktische training op alternatieve modellen (zonder dierlijk materiaal (vb kunststof dier, pluche dier, spons), slachthuismateriaal en/of dode dieren). Daarna wordt geoefend op levende dieren. Dit is nodig om de gewenste vaardigheid te leren beheersen en te toetsen.

4.2 **Vermindering**

Leg uit hoe kan worden verzekerd dat een zo gering mogelijk aantal dieren wordt gebruikt.

Voorafgaand aan iedere training wordt bepaald of de training daadwerkelijk nodig is en hoeveel dieren hiervoor gebruikt mogen worden.

Door een stapsgewijze benadering met gebruik van alternatieve technieken, goede instructie en training onder toezicht, willen we bereiken dat zo weinig mogelijk dieren nodig zijn om een techniek aan te leren.

Er wordt zoveel mogelijk geoefend op dieren die gedood zijn in het kader van andere experimenten. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van dieren die al aanwezig zijn binnen de instelling (bv uit eigen fok), en worden dieren hergebruikt. Er kunnen meerdere niet-invasieve handelingen met gepaste wachttijd op 1 dier geoefend worden om het aantal dieren zo laag mogelijk te houden.

4.3 **Verfijning**

Verklaar de keuze voor de diersoort(en). Verklaar waarom de gekozen dierspecies de meest verfijnde zijn, gelet op de doelstellingen van het project.

De keuze voor de diersoorten is gebaseerd op het lopende en voorgenomen onderzoek bij deze vergunning houdende instelling en op het onderwijs zoals dat gegeven wordt. Voor hanteren, fixeren en eenvoudige technieken die geen anesthesie vereisen wordt onder directe begeleiding van ervaren en bekwame personen geoefend op wakkere dieren. Als handelingen aan levende dieren aangeleerd dienen te worden, wordt gestart met basishandelingen het hanteren en fixeren. Dit dient beheerst te worden voordat overgegaan wordt naar andere experimentele handelingen. Complexere handelingen worden aangeleerd op dieren onder anesthesie met adequate pijnstilling in een non recovery experiment. De training wordt gegeven door een ervaren persoon. Enkel als de uitvoering beheerst wordt en het noodzakelijk is om modelontwikkeling te evalueren wordt toestemming gegeven om dieren te laten bijkomen uit anesthesie.

Vermeld welke algemene maatregelen genomen worden om de negatieve (schadelijke) gevolgen

Handelingen worden aangeleerd door ervaren personen. Er wordt gewerkt onder toezicht. Het leerproces wordt opgevolgd en geëvalueerd. Er wordt zoveel mogelijk geoefend op dode dieren. De

voor het welzijn van de proefdieren zo beperkt mogelijk te houden.

Chirurgische handelingen of complexere technieken worden aangeleerd onder anesthesie met pijnstilling waarbij de dieren niet bijkomen uit anesthesie. Enkel als de techniek goed is uitgevoerd, mogen dieren bijkomen uit anesthesie. Om ongerief te beperken en te verminderen wordt pijnstilling toegediend. Indien de dieren meer ongerief ondervinden dan vooraf verwacht worden ze gedood om verder ongerief te voorkomen.

5 In te vullen door de CCD

Publicatie datum

25 januari 2018

Beoordeling achteraf

Nee

Andere opmerkingen

Nee